

УДК 338.48

Кобченко А.А.

*старший викладач кафедри менеджменту та туристичного бізнесу
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN TOURISM AS A ELEMENT OF ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

АНОТАЦІЯ

Глобалізаційні процеси відкривають нові можливості для господарської кооперації держави. Розглянуто використання сучасних інформаційних технологій в галузі туризму України. Економічна безпека функціонування та розвитку туризму залежить від розвитку інформаційних технологій. Досліджено інформаційні технології в сфері туризму та факт того, що вони є одним з елементів економічної безпеки держави.

Ключові слова: туризм, розвиток, інформаційні технології, безпека, держава.

АННОТАЦИЯ

Глобализационные процессы открывают новые возможности для хозяйственной кооперации страны. Рассмотрено использование современных информационных технологий в сфере туризма Украины. Экономическая безопасность функционирования и развития туризма зависит от развития информационных технологий. Исследованы информационные технологии в сфере туризма и факт того, что они являются одним из элементов экономической безопасности государства.

Ключевые слова: туризм, развитие, информационные технологии, безопасность, государство.

ANNOTATION

Globalization processes open up new opportunities for economic cooperation of the state. The use of modern information technologies in the field of tourism of Ukraine is considered. The economic security of the functioning and development of tourism depends on the development of information technology. The information technologies in the field of tourism are investigated and the fact that they are one of the elements of the economic security of the state.

Keywords: tourism, development, information technologies, security, state.

Постановка проблеми. Туризм сьогодні є однією з найбільш стрімко розвинених та найбільш прибуткових галузей в світі. Зараз саме інформаційні технології розглядаються як стратегічний курс розвитку ділової активності, як спосіб підвищення конкуренції. Сьогодні туристичні компанії використовують багато інформаційних технологій, за допомогою яких зростає безпека та якість туристичних послуг. В сучасних умовах можливості туристичної галузі тісно пов'язані з використанням мережі Internet. В мережі існують та функціонують більшість представництв туроператорів, готелів, авіакомпаній. Мережа надає інформаційну підтримку і створює таким чином додатковий канал реалізації туристичних послуг – електронний. Стримуючим фактором для стрімкого та результативного розвитку туризму є недостатня інформаційна грамотність та низький рівень комунікацій. Через це питання розвитку інформативних технологій в туристичній галузі

є досить актуальним в умовах глобалізаційної економіки.

Середовище, в якому функціонують підприємства, в тому числі і туристичні, не можна назвати стабільним та постійним. Таке середовище створює загрози та небезпеки ефективного функціонування туристичної галузі будь-якої країни. В таких умовах питання економічної безпеки туристичного підприємства є досить актуальним. Безпека функціонування та розвитку туризму є невід'ємною частиною економічної безпеки держави в цілому, тому ця проблема має бути однією з пріоритетних для подальших наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вітчизняних вчених, що займаються вивченням цих питань, можна виділити А. Белоногова, А. Бондаренка, В. Василенка. Із зарубіжних науковців можна назвати М. Крістіана, М. Робсона, О. Тоффлера, М. Хайдеггера. Але варто наголосити, що поєднання інформаційних технологій в туризмі та економічної безпеки держави є слабо вивченим, тому дослідження з цього питання ще тривають.

Цілі статті. Метою написання даної статті є теоретичний огляд існуючих інформаційних технологій в сфері туризму та доведення того факту, що вони є елементом економічної безпеки держави.

Викладання основного матеріалу дослідження. Туризм є досить динамічною галуззю господарства і нічого не передбачає скорочення темпів її розвитку. Крім того, міжнародний туризм є однією з найбільш прибутковою та експортноорієнтованою галуззю і важливим елементом платіжного балансу багатьох країн світу. За прогнозами Всесвітньої туристичної галузі в 2020 році кількість міжнародних туристів буде сягати більше ніж 1 млрд. людей, а в 2030 році їх кількість буде наближуватись до 2 млрд. людей, прибуток від міжнародного туризму буде складати 2400 млрд. дол. США [1].

Туризм являє собою інформаційно-насичену галузь, так як її характеризує велика різноманітність бізнес-зв'язків з партнерами, динамічність ділових процесів, технологічне удосконалення та високий рівень конкуренції. Таким чином, функціонування туристичного бізнесу є неможливим без використання сучасних інформаційних технологій, які уможлиблю-

ють: зв'язок та інтеграцію, покращення наданих послуг, врахування побажання кожного клієнта, швидке обслуговування та швидку обробку великого обсягу інформації і т.д.

Інформація є дуже важливою для туризму. Її кінцевим споживачем є сам турист, а грошову вигоду від неї отримує індустрія туризму, яка складається із турагентів, туроператорів, транспортних посередників і т.д. Інформаційні технології дозволяють надавати потрібну туристу інформацію за досить короткий час. Ця інформація включає в себе інформацію про країну/місто, клімат, особливості культури, розклад руху транспорту, наявність вільних місць і т.д.

Індустрія туризму складається з трьох основних компонентів: транспортний сектор, сектор розміщення і сектор атракції (розваг). Розглянемо приклади використання ІТ в цих секторах.

Транспортний сектор. Наприклад, авіакомпанії є найбільш комп'ютеризованою галуззю в сегменті подорожей. Комп'ютерна система резервування CRS досить широко використовується для бронювання квитків у всіх авіакомпаніях. Вона генерує більш високий рівень зайнятості та забезпечує сферу досконалу сферу маркетингу для авіакомпаній [2].

Сектор розміщення. ІТ дозволили вести електронний бізнес в цій сфері. В готельному секторі використовуються глобальні системи призначення (Global Destination System), які містять інформацію про наявність і ціни послуг готелів, транспортних компаній і т.д. Найбільш популярними GDS є Amadeus, Apollo, Galileo, Worldspan, Sabre. Вони також використовуються для управління інформацією туристичних агентств і авіакомпаній. Новими GDS в секторі розміщення є Expedia і E-Travel.

Сектор атракції. ІТ дозволяють донести до туриста інформацію про природні та техногенні пам'ятки місцевості, а також інформацію про те, як туди дістатися, коли краще приїжджати і т.д. Все це можливо завдяки Інтернету.

Інтернет – це взаємопов'язана система мереж, яка з'єднує комп'ютери по всьому світу за допомогою протоколу TCP/IP. На сьогоднішній день Інтернет є глобальною «народною мережею» для спілкування і обміну інформацією. До його складу входять два потужних сервіси – електронна пошта та World Wide Web. WWW є глобальним інформаційним ресурсом, який містить інформацію за останні роки.

Використання Інтернету для спілкування і укладання угод з клієнтами швидко набирає обертів в світовій туристичній та готельній індустрії. За допомогою Інтернету стало можливим онлайн-бронювання номерів готелів, білетів на транспорт, туристичних пакетів і т.д. Приведемо приклади використання Інтернету в туристичній галузі:

- Маркетинг:
 - інтернет-реклама;
 - просування туристичного продукту за допомогою електронної пошти;

- просування через соціальні мережі – відгуки клієнтів, відео-звіти в YouTube.

- Бронювання – останні дослідження демонструють тенденцію збільшення кількості туристів, що використовують Інтернет для самостійного бронювання подорожі в режимі реального часу.

- Спілкування з клієнтами – Інтернет дозволяє продовжити спілкування з клієнтами за допомогою:

- бази даних клієнтів;
- групових списків адрес електронної пошти для регулярних розсилок акційних пропозицій;

- стимулювання або заохочення клієнтів для розміщення відгуків та рекомендацій на сайтах для подорожуючих, наприклад як TripAdvisor;

- зворотного зв'язку від клієнта за допомогою електронної пошти для покращення діяльності компанії.

В сучасній економіці без ІТ неможливо досягти ефективного економічного росту, раціонального управління суспільними процесами, тому застосування нових ІТ в усіх сферах економіки є просто необхідним. Але основні тенденції розвитку інформатизації суспільства і економіки показують, що ці процеси створюють для розвитку держав не тільки нові можливості, а і нові проблеми та загрози. Таким чином, в умовах сучасної економіки виникає необхідність побудови економічної безпеки держави з умовою розширення інформаційної сфери.

Економічна безпека держави означає захищеність усіх рівнів економіки країни від небезпечних дій (дії, що призводять до погіршення економічного стану країни), що можуть бути як наслідком свідомого впливу будь-якого чинника, так і стихійним впливом ринкових сил [3].

Сучасний етап розвитку ІТ та індустрії туризму характеризується зростаючою роллю інформаційної сфери, яка представляє собою сукупність інформації, інформаційної інфраструктури, суб'єктів, що здійснюють збір, використання та розповсюдження інформації. Економічна безпека держави проявляється у всіх сферах діяльності людини. Оскільки кожна сфера має свою специфіку, то формуються самостійні види економічної безпеки держави (рис. 1).

Інформаційна сфера, яка є системостворюючим фактором життя суспільства, активно впливає на економічну і, в свою чергу, на інформаційну безпеку держави.

Під поняттям «інформаційна безпека держави» розуміється стан захищеності її національних інтересів в інформаційній сфері, які визначаються сукупністю збалансованих інтересів особистості, суспільства та держави. Інтересами держави в інформаційній безпеці є розвиток сучасних інформаційних технологій, в тому числі індустрії засобів інформатизації, телекомунікації та зв'язку, забезпечення потреб вну-

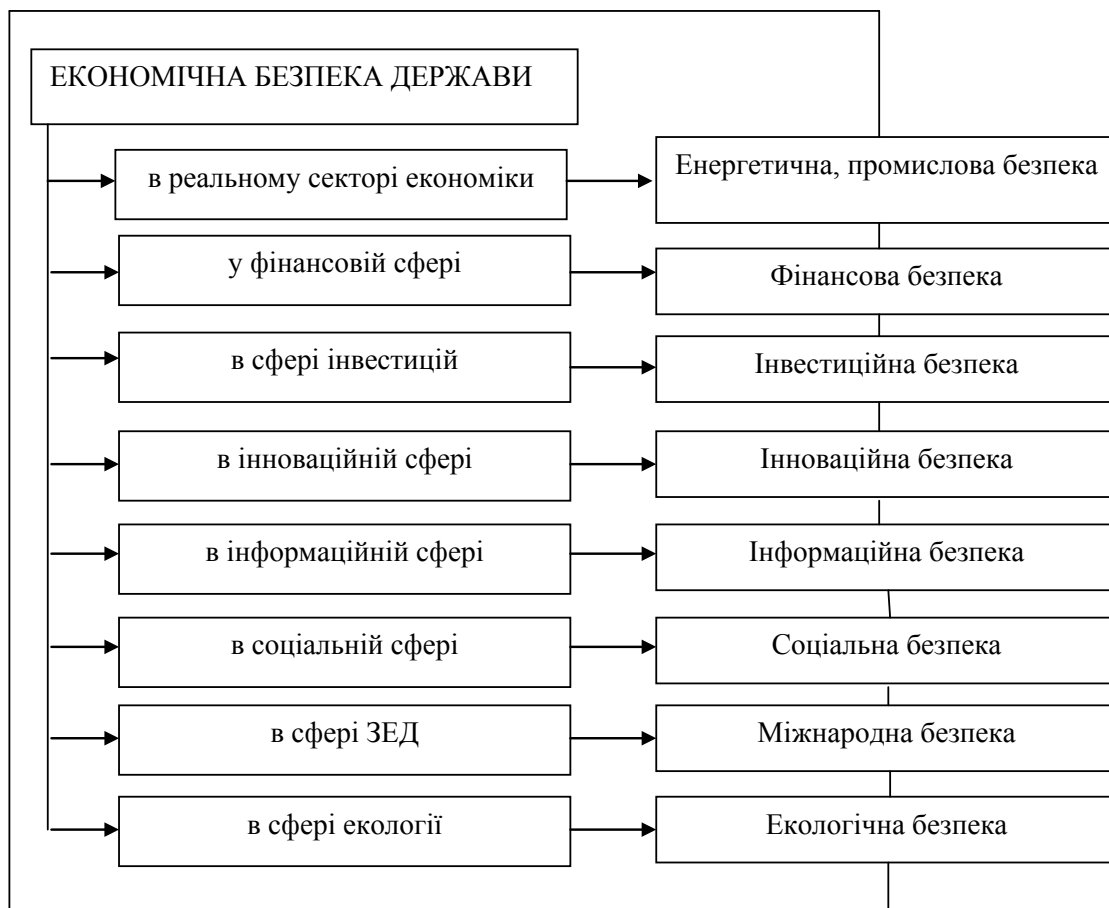

Рис. 1. Структура економічної безпеки держави

Джерело: складено на основі [3]

трішнього ринку цією продукцією і виходу цієї продукції на світовий ринок, а також забезпечення накопичення, збереженості і ефективного використання вітчизняних ІТ; захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу, забезпечення безпеки інформаційних та телекомунікаційних систем держави.

Особливо гострою і актуальною проблемою інформаційної безпеки є і для туристичної галузі. В сфері туризму важливими об'єктами забезпечення інформаційної безпеки є результати фундаментальних, пошукових і прикладних наукових досліджень, потенційно важливі для науково-технічного, технологічного і соціально-економічного розвитку туристичних комплексів, нові види туристичних послуг і т.д.

В зв'язку з інтенсивним запровадженням зарубіжних ІТ, з широким застосуванням відкритих інформаційно-телекомунікаційних систем, інтеграцією в міжнародних інформаційний простір зросли загрози застосування «інформаційної зброї» проти інформаційної інфраструктури як туристичної галузі, так і держави в цілому. До зовнішніх загроз інформаційної безпеки в сфері туризму можна віднести: прагнення розвинених країн отримати протиправний доступ до природних ресурсів держави для

використання отриманих територій у власних інтересах, створення пільгових умов на ринку країни для іноземних туристичних послуг і т.д. До зовнішніх загроз інформаційної безпеки на рівні держави відносять: кібершпигування і маніпуляція унікальною інформацією, що призводять до порушення балансу розвитку економіки, послаблення національної валюти, зрив інвестиційних проектів; ведення інформаційних воєн, що призводить до порушень ринкових механізмів і принципів конкуренції, монополізації економіки; інформаційне домінування розвинених країн, що призведе до отримання ними технологічних вигод; інформаційна нерівність, що призводить до посилення економічної диференціації суспільства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Таким чином, розвиток інформаційних технологій безумовно впливає на функціонування туристичної галузі – вони стали її невід'ємною складовою. Саме використання інформаційних технологій робить можливим якісне ведення туристичного бізнесу, дотримання суб'єктами туристичної діяльності комплексу взаємодоповнюючих вимог, які формують якість туристичних послуг. Застосування новітніх техно-

логій дає туристичному підприємству перевагу в конкурентній боротьбі. Але не лише позитив несе глибока інформатизація суспільства. Використання інформаційних технологій в туризмі може поставити під сумнів економічну безпеку не лише однієї галузі, а і усієї держави. Тому дуже важливим є створення надійної системи економічної безпеки в галузі з урахуванням ризиків використання інформаційних технологій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний сайт Всесвітньої організації туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.world-tourism.org>
2. Jadhav V.S. Information technology in Tourism / V.S. Jadhav, S.D. Mundhe // International Journal Science and Information Technologies. – 2011. – № 2 (6). – P. 2824.
3. Шевченко Л.С. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л.С. Шевченко. – Харків: Право, 2009. – С. 312.